

Conceptualizarea metodologiei dezvoltării creativității artistice la studenți

Olimpiada Arbuz-Spatari, dr., conf. univ.

Summary

The objectives of investigation referred to the historic exploration of the principles of art, artistic creativity and methodology of its development; structuring of principles of plastic language and artistic creativity (of the students); establishing of the level of incipient/possible creativity of the students; elaboration of the DCAS specific methodological concept in artistic imprint art; experimental validation of DCAS methodology; systematization of the developed artistic creativity values of the students and of their valuation criteria; analysis, synthesis and generalization of the results, elaboration of practical recommendations.

Acțiunea de conceptualizare constă în transpunerea unei teorii în concepte sau elaborarea conceptului unui lucru, adică dezvăluirea și prezentarea esenței acestuia. Noi vom utiliza termenul cu ambele sensuri, căci în conceptualizarea metodologiei de dezvoltare a creativității artistice a studenților (MDCAS) ne sprijinim pe teoriile și principiile examinate (principiile artei și receptării, ale dezvoltării creativității studenților, teoria educației artistic-estetice, teoria educației literar-artistice etc.), dar elaborăm și un concept propriu al dezvoltării creativității artistice a studenților în cadrul cursului de arta textilă – *Imprimeul artistic*.

Definirea termenului. În definiția lui I.Cerghit, *metodologia procesului de învățământ* reprezintă teoria care vizează definirea, clasificarea și valorificarea *metodelor-procedeelelor-mijloacelor didactice* în vederea optimizării permanente a activității de *predare-învățare-evaluare*. *Definirea conceptului de metodologie didactică* presupune raportarea la activitatea pedagogică de *formare-dezvoltare* permanentă a personalității aflată "în strânsă interdependență cu toate elementele componente" ale procesului de învățământ, privite ca "ansamblul structural luat în deplina lui unitate" [2, p. 17, 18]. Din punct de vedere executiv, *activității* îi corespunde o anumită *metodologie*; acțiunii - o metodă; iar operației - un *procedeu* [Ibid., p. 11].

În definiția lui S.Cristea, *metodologia* reprezintă „un model sistematic de proiectare, realizare și evaluare a întregului proces de învățământ” [3, p. 307]. Unei activități îi corespunde întotdeauna o anumită *metodologie*, considerată, într-o primă accepție, drept un ansamblu de *metode* sau de *tehnici* de instruire. În accepție științifică, *metodologia didactică* reprezintă teoria și practica metodelor utilizate în procesul de învățământ. Ca studiu științific, *metodologia* se ocupă cu natura, funcțiile, locul și clasificarea tipurilor de metode întrebuintate în procesul predării (*teaching*) și al învățării [3, p. 307]. *Tehnicile* de eficientizare a activității de *predare-învățare-evaluare* – respectiv, *metodele, procedeele și mijloacele didactice* – formează structura metodologiei procesului de învățământ. *Metodele didactice* reprezintă acțiunile subordonate

realizării scopurilor activității de instruire prin avansarea unor căi de învățare eficiente din perspectiva studentului. *Procedeele didactice* reprezintă operațiile care sprijină eficientizarea metodelor alese de profesor în diferite situații concrete. *Mijloacele* de învățământ reprezintă instrumentele naturale, artificiale, tehnice, informaționale etc., în raport cu metodele și procedeele didactice [Ibid., p. 308].

Punându-și aceste întrebări, Vl.Pâslaru subliniază că tipul de cunoaștere este dat de obiectul de cunoaștere, deci și metodologia activității într-un domeniu dat al cunoașterii urmează să fie elaborată în funcție de caracteristicile obiectului de cunoaștere, în cazul nostru, al operei de artă, și ale activității de cunoaștere a obiectului [6, p.199-202], deci al receptării/creării operei plastice, în special *imprimeul artistic*. Demersul epistemic al autorului converge la concluzia că ”***originea tehnologiilor educaționale se află în legi și principii, concepte și idei***” [Ibid., p.200].

O altă întrebare este legată de faptul că ambii autori tratează metodologia doar în raport cu instruirea. Dar artele sunt educative prin propria lor esență, fapt stabilit încă de Platon [7, 8] și Aristotel [1], prin urmare și metodologiile în domeniul receptării, formării profesionale în artă și a creației artistice nu se pot referi doar la instruire, ci se vor raporta obligatoriu și la educație.

Exegezele de mai sus, dar și cele din primele două capitole, demonstrează că metodologia aplicată în educația/formarea profesională artistică, deși include și principii, metode, tehnici, procedee, forme, mijloace comune tuturor tipurilor de cunoaștere, disciplinelor școlare și cursurilor universitare, urmează să se realizeze preponderent pe metode, tehnici, procedee, forme specifice artelor plastice, sarcina noastră fiind să validăm o *metodologie specifică dezvoltării creativității artistice a studenților* în procesul de formare profesională a acestora în cadrul cursului *Artă textilă – imprimeu artistic*.

Acceptăm de aceea determinativul *educativ-didactică*, propus de Vl.Pâslaru termenului *metodologie* în raport cu literatura și artele, termenul generic pentru acest domeniu al cunoașterii fiind cel fundamentat de autor: ***metodologie educativ-didactică*** [5, 6]. Autorul precizează însă că pentru științe, în care predomină cunoștințele, nu atitudinile, ca în artă/literatură, termenul trebuie să aibă formula *metodologie didactică* sau, știindu-se că orice acțiune instructivă are neapărat și valoare educativă, să fie folosită formula *metodologie didactic-educativă*.

”*Rațiunea metodologizării*, menționează în continuare același autor, *rezidă în apropierea destinatarului (subiectul educat) de subiectul comunicant și de esența obiectului abordat (materiilor de studiu) prin aplicarea corectă a principiilor comunicării interumane*” [6, p.200], idee aplicată și de noi în metodologia cercetării și în proiectarea metodologiei DCAS, căci arta este întâi de toate o formă specifică de comunicare umană, comunicarea estetică, prin care ființa umană se produce în cea de-a doua dimensiune a existenței sale, metafizică, sau, în formula lui

Kant, în suprasensibil. Reluăm de aceea în acest context definiția lui Vl.Pâslaru a metodologiei ELA, care, fiind gândită conform specificului artei, dă și cheia metodologiei DCAS:

Tehnologiile EA reprezintă un sistem de acte educaționale - principii, reguli, metode, procedee, forme - proiectate de gândirea determinativ-reflexivă dinspre teleologie, conținuturi, comunicarea artistică/culturală/științifică, receptare și receptor, subiectul comunicant, și sunt orientate către subiectul educat/elevul cititor conform legilor educației, comunicării și principiilor literare [Ibid., p. 207].

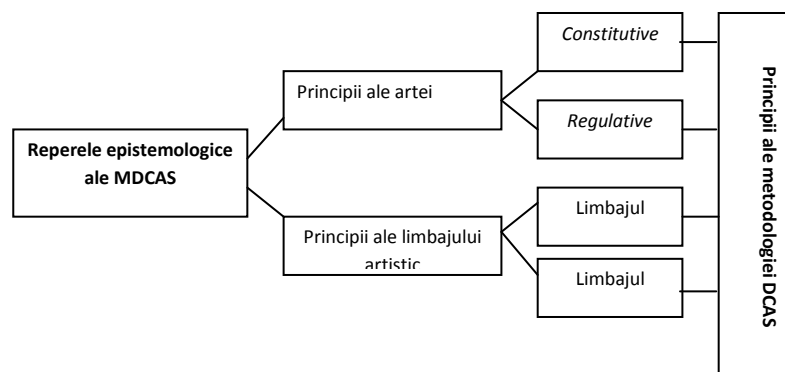
Înlocuind doar termenii *elev cititor* cu *student* și determinativul *literare* din finalul definiției cu *artei plastice* obținem o formulă a unei definiții de metodologie pe deplin aplicabilă și în domeniul educației/formării profesionale în domeniul artelor plastice.

Problema de cercetare. Deoarece orice activitate umană este provocată de o problemă, trebuință, necesitate, am definit problema științifică ca necesitate de stabilire a reperelor teoretico-metodologice pentru dezvoltarea creativității artistice la studenții pedagogi artiști plastici în cadrul însușirii artei textile *imprimeu artistic*.

Stabilirea cadrului obiectual al problemei. Urmând un principiu constitutiv al artei și receptării artistice – *recrearea mesajului operei prin decodarea formei artistice/elementelor limbajului artistic* [6] – am localizat problema cercetării noastre anume în cadrul limbajului plastic al artei textile, răspunzând astfel și cerinței de conceptualizare a cercetării: *stabilirea cadrului obiectual al problemei* sau corelarea obiectului cu problema de cercetare.

Acesteia i-a urmat acțiunea de stabilire a ***principiilor metodologice*** de DCAS în cadrul cursului *Artă textilă –imprimeul artistic*. Așa cum s-a demonstrat mai sus, componentele definitorii ale creativității – personalitatea artistului plastic, activitatea de creație artistico-plastică, produsul creat (=opera) și receptarea, se supun unor principii specifice cunoașterii artistice.

Excursul istoric și sistematizarea reperelor teoretice pentru metodologia dezvoltării creativității artistice a studenților au sugerat un sistem de idei, concepte, principii și teorii, pe care urmează să se întemeieze metodologia acestei activități, pe care îl prezentăm în *Figura 1*.

Figura 1. Structura sistemului de principii ale MDCAS

Sistematizarea acțiunilor de metodologizare. Înainte de a fi elaborat sistemul metodologic de DCAS (=Modelul teoretic al DCAS), a fost necesară sistematizarea acțiunilor de metodologizare. Primii patru pași în această activitate sunt reprezentați de *definirea termenului, precizarea problemei, stabilirea cadrului obiectual al problemei și elaborarea sistemului de principii pentru MDCAS*. Aceștia i-au urmat *testarea nivelurilor de DCAS*, apoi, în această bază, elaborarea *teleologiei DCAS* în cadrul cursului *Arta textilă* și stabilirea *conținuturilor de DCAS* și abia după aceste acțiuni a fost posibilă și elaborarea *metodologiei de DCAS*.

La fel, însăși sistematizarea acțiunilor de metodologizare nu a fost posibilă înainte de efectuarea primilor trei pași. Astfel, *definirea termenului* ne-a condus la *precizarea problemei*. Problema a sugerat *cadrul obiectual* al cercetării și elaborarea *sistemului de principii* pentru DCAS, care au indicat și *calea de metodologizare* a DCAS.

Testarea nivelurilor de DCAS (=experimentul de constatare) s-a realizat pe principiile artei și limbajului artistic, studenții urmând să demonstreze cunoașterea, înțelegerea și aplicarea elementelor limbajului artistico-plastic.

Teleologia DCAS de asemenea a fost dedusă din principiile artei și limbajului artistico-plastic, dar la acestea s-au adăugat principiile educației artistice/educației artistico-plactice, caracteristicile personalității creatoare, stabilite teoretic, și ale personalității creatoare a studenților, stabilite prin experimentul de constatare (=evaluarea inițială).

Elaborarea conținuturilor DCAS s-a realizat în baza tuturor reperelor epistemologice ale DCAS, prezentate mai sus. Conținuturile DCAS au complementat conținuturile cursului *Arta textilă*, fiind astfel satisfăcută o cerință definitorie față de conținuturile educaționale/de formare profesională: constituirea acestora din *materiile de învățământ/de studiu* ale științei/artei/tehnologiei, care se află la baza disciplinei școlare/cursului universitar și, din materiile despre *activitatea de învățare/studiu/formare* [4], în cazul nostru, materii despre DCAS.

Elaborarea metodologiei DCAS a urmat toți pașii descriși mai sus.

Dar procesul de conceptualizare a MDCAS nu finisează aici, și continuă cu **elaborarea Modelului teoretic de dezvoltare a creativității studenților**, care reprezintă proiectarea acțiunii de influență educativă pentru DCAS și care include și metodologia acestei activități.

Bibliografie

1. Aristotel, *Poetica*, București, Editura Humanitas, 2000.
2. Cerghit, I., *Metode de învățământ. Idei pedagogice contemporane*, București, EDP, 1997.
3. Cristea, S., *Dicționar de termeni pedagogici*, București, EDP, 1998.
4. *Dicționar de pedagogie*, Litera Internațional, Chișinău-București, 2000.

5. Mihăilescu, D. Dimensiuni ale creației, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1989.
6. Pâslaru, Vl., Valoare și educație axiologică, în revista *Didactica Pro*, 2006, nr.1, p.3-8.
7. Pâslaru, Vl., Introducere în teoria educației literar-artistice, Chișinău, Editura Museum, 2001.
8. Platon, Phaidros, București, Editura Humanitas, 1993.
9. Platon, Banchetul, București, Editura Humanitas, 1995.